

Ύμνος στο Χάος

Ο ελευθεριακός κομμουνισμός, ιδιαίτερα στις χώρες της Λατινικής Αμερικής, είναι επίσης γνωστός και με το όνομα «αναρχικός κομμουνισμός». Δεν είναι. Απεναντίας, οι δύο λέξεις αντιφάσκουν.

Ο κομμουνισμός σηματοδοτεί μια κοινωνική κατάσταση, στην οποία τα μέσα παραγωγής και όλα τα υλικά αγαθά ανήκουν στη μάζα των ανθρώπων, που ταυτίζονται με το σύνολο ή την πλειοψηφία της κοινωνίας. Όλοι έχουν τα αγαθά τους, που διατίθενται σύμφωνα με τον τρόπο, που αποφασίζεται από αυτούς που κυβερνούν και το νόμο των οποίων όλοι πρέπει να υπακούουν.

Η αναρχία σημαίνει την απουσία κυβέρνησης: δηλαδή, μια κατάσταση πραγμάτων, στην οποία το άτομο δεν είναι υποχρεωμένο στην υπακοή κανενός, ζει όπως θέλει και περιορίζεται μόνο από την έκταση της δύναμής του. Χρησιμοποιεί ηθικά και υλικά αγαθά με τον συγκεκριμένο τρόπο που προτιμά, χωρίς να χρειάζεται να πάρει την έγκριση από τους συνανθρώπους του.

Μια υπόθεση λέει ότι η καθολική πραγμάτωση της αναρχίας θα επέστρεφε τον άνθρωπο στη φύση. Θα δημιουργούσε μια ισορροπία, ωστόσο ασταθή, μεταξύ των ατόμων, που – παρακινημένα από την ελεύθερη ζωή, την ανάγκη να επιβιώσουν και ενισχυμένα απ' τον αγώνα – θα ήταν σε θέση να περιέχουν ο ένας τον άλλον και να

ζουν χωρίς κυβέρνηση.

Ο κομμουνισμός, από την άλλη, ακόμη κι αν δεν είναι εξουσιαστικός και Μαρξιστικός, αλλά ελευθεριακός και όπως του Κροπότκιν, θα ήταν μια κοινωνία, στην οποία η νομοθετική και η εκτελεστική εξουσία ασκείται είτε από τις ακέφαλες μαζικές συνελεύσεις (λαϊκισμός), είτε από τους αντιπροσώπους, που εκλέγονται από τις μάζες (δημοκρατία). Και οι δύο θα σήμαιναν ότι το άτομο κυριαρχείται από τους πολλούς. Και αυτό θα ήταν μια κυβέρνηση χειρότερη από οποιαδήποτε άλλη, είτε από έναν είτε από λίγους, γιατί η μάζα είναι ηλίθια, θηριώδης, τυραννική και χειρότερη κι από το ευτελέστερο άτομο.

Πώς θα μπορούσε ο ελευθεριακός κομμουνισμός να επιτευχθεί; Θα μπορούσε μέσω του απόλυτου κομφορμισμού στη βιομηχανική κοινωνία, που ο άνθρωπος έχει ήδη κατορθώσει. Αυτό θα περιόριζε όλους σε μια μηχανιστική ισότητα, όπου νιώθουν, σκέφτονται και ενεργούν πανομοιότυπα – κάνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον έλεγχο και την καταστολή από το Κράτος περιττή. Έπειτα, θα υπήρχε μια τυποποιημένη αναρχία.

Ή θα μπορούσε να γίνει μέσω μιας νέας οργάνωσης: άτομα ενωμένα από κατηγορίες σε ομοσπονδίες, οι ομοσπονδίες σε κοινότητες, οι κοινότητες σε περιφέρειες, οι περιφέρειες σε εθνότητες, οι εθνότητες στη Διεθνή. Επικεφαλής καθενός μια ντιρεκτίβα ενδεδυμένη με το κύρος και τη δύναμη, ώστε να γίνεται σεβαστή από οποιοδήποτε άτομο αποκλίνει από την απόφαση της πλειοψηφίας. Ως εκ τούτου, ένα Κράτος, που δε θα λεγόταν Κράτος, αλλά θα ήταν, παρ' όλα αυτά, ένα πλήρες ιεραρχίας, νόμων και αστυνομίας.

Και, επίσης, με φυλακές. Ο Μαλατέστα έγραψε στο δοκίμιό του «Αναρχία» ότι φυλακές-νοσοκομεία θα υπήρχαν, στα οποία οι παραβάτες θα θεωρούνται παράφρονες, «θα περιορίζονται και θα θεραπεύονται».

Θυμάμαι ότι σε μια πολεμική, που είχα μαζί του στην Umanita Nova το 1922, έγραψε: «Ο Martucci, στο όνομα των ιερών

δικαιωμάτων του ατόμου, δε δέχεται ότι εξακολουθεί να υπάρχει το ενδεχόμενο βλάβης ενός άγριου δολοφόνου ή ενός βιαστή παιδιών.»

Απάντησα ότι ο δολοφόνος και ο βιαστής θα μπορούσαν να αφεθούν ελεύθεροι σε μια απομακρυσμένη περιοχή ή σε ένα ακατοίκητο νησί, αλλά όχι να υποφέρουν σε φυλάκιση, που θα ήταν αντι-αναρχική. Στο βιβλίο μου «Το Λάβαρο του Αντίχριστου» έγραψα:

Το πρόσχημα της θεραπείας, της διόρθωσης ή του σωφρονισμού είναι εξαιρετικά απεχθές, διότι αναγκάζει ένα άτομο, που θέλει να παραμείνει όπως είναι, να γίνει αυτό που δεν είναι και δε θέλει να είναι.

Πάρτε έναν τύπο σαν την Clara του Octave Mirbeau, πείτε της πως πρέπει να υποβληθεί σε θεραπεία για να καταστρέψει τις διεστραμμένες και ανώμαλες τάσεις της, οι οποίες είναι κίνδυνος για εκείνη και για τους άλλους. Η Clara θα σας απαντούσε πως δε θέλει να θεραπευτεί, πως θέλει να μείνει όπως είναι, ρισκάροντας κάθε κίνδυνο, γιατί η ικανοποίηση των ερωτικών της επιθυμιών, ερεθισμένη από τη μυρωδιά του αίματος και το θέαμα σκληρότητας, της δίνει μια τόσο έντονη ικανοποίηση, ένα τόσο δυνατό συναίσθημα, που θα ήταν αδύνατο, εάν μεταμορφωνόταν σε μια κανονική γυναίκα και περιοριζόταν στους συνηθισμένους και άνοστους πόθους.

Ούτε τα κανονικά άτομα είναι κατά βάση καλά, όπως θέλουν να πιστεύουν οι ελευθεριακοί κομμουνιστές. Ο άνθρωπος από τη φύση του είναι ένα συνονθύλευμα διαφορετικών ενστίκτων και αντιτιθέμενων τάσεων, τόσο καλών όσο και κακών και έτσι θα παραμείνει σε κάθε είδους περιβάλλον ή κοινωνία.

Ο ελευθεριακός κομμουνισμός δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα σύστημα φεντεραλισμού και όπως όλα τα κοινωνικά συστήματα, θα καταπίεζε το άτομο με ηθικούς και νομικούς περιορισμούς. Μόνο η επιπολαιότητα ενός Προυντόν θα μπορούσε να δώσει σε ένα τέτοιο σύστημα το όνομα της «αναρχίας», η οποία, αντιθέτως, σημαίνει την άρνηση κάθε κυριαρχίας από ιδέες ή από ανθρώπους.

Οι αναρχικοί αντιτάσσονται στην εξουσία, τόσο από κάτω όσο και από πάνω. Δεν απαιτούν εξουσία για τις μάζες, αλλά επιδιώκουν να καταστρέψουν κάθε εξουσία και να αποσυνθέσουν αυτές τις μάζες σε άτομα, που θα είναι κύριοι της ζωής τους. Επομένως, οι αναρχικοί είναι οι πιο καθοριστικοί εχθροί παντός τύπου κομμουνισμού και εκείνοι, που ομολογούν ότι είναι κομμουνιστές ή σοσιαλιστές, δε μπορεί να είναι αναρχικοί.

Η αναρχία είναι η συνάθροιση αναρίθμητων και ποικίλων μορφών ζωής, που βιώνονται στη μοναξιά ή στην ελεύθερη ένωση. Είναι το σύνολο των εμπειριών μεμονωμένων αναρχικών, που προσπαθούν να βρουν νέους τρόπους μη-αγελαίας διαβίωσης. Είναι η ταυτόχρονη και πολύχρωμη παρουσία κάθε διαφορετικού τρόπου πραγμάτωσης, που χρησιμοποιείται από ελεύθερα άτομα, ικανά να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους. Είναι η αυθόρμητη ανάπτυξη των φυσικών όντων.

Σε αυτήν θα διαπιστώσει κανείς ότι τα πάντα είναι ισοδυναμία και ισορροπία: η σύγκρουση και η συμφωνία, το κτήνος και η ιδιοφυΐα, το μοναχικό και το ετερόκλητο – όλα θα έχουν την ίδια αξία. Θα μπορεί κανείς να ορίσει τα αντίθετα με την ίδια λέξη: «εμβριθής» μπορεί να είναι η κορυφή και ο πυθμένας, το ύψος ή το βάθος.

Στην ουσία, η αναρχία θα σήμαινε τη νίκη του πολυμορφισμού, ο οποίος είναι αντίθετος με το μονισμό όλων των κοινωνικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένου του ελευθεριακού κομμουνισμού.

Κάποιοι υποστηρίζουν ότι ελλείψη διακυβέρνησης και νόμων θα είχαμε να αποτελειώσουμε το θρίαμβο του *bellum omnium contra omnes*: τον πόλεμο όλων εναντίον όλων. Κάνουν λάθος.

Σε έναν ελεύθερο κόσμο, πάντα θα υπάρχει αγώνας, ο οποίος είναι άφθαρτος, διότι είναι φυσικός. Αλλά, θα ήταν ένας αγώνας μεταξύ των περίπου ίσων δυνάμεων των ανθρώπων, ενισχύμενος από το νατουραλισμό.

Κατά τη διάρκεια μιας μακράς πολεμικής, που είχε μαζί μου μεταξύ 1948 και 1950, ο Mario Mariani προσπάθησε να αποδείξει

ότι σε μια κατάσταση αναρχίας, ο πόλεμος μεταξύ των ανθρώπων θα αυξηθεί: «Αν σήμερα ένας άνθρωπος δε φοβάται να επιτεθεί στο συνάνθρωπό του και τον αστυνομικό, που στέκεται πίσω του, δε θα έχει σίγουρα κανένα φόβο, αν εξαλείψω τον αστυνομικό. Αλγεβρικά μιλώντας, αν ο Α δε φοβάται τον Β παρά τον Γ, θα φοβάται ακόμη λιγότερο, αν ο Β είναι μόνος.»

Η απάντησή μου ήταν: Σήμερα ο Α δε φοβάται τον Β παρά τον Γ γιατί ξέρει ότι και οι δύο στερούνται αποφάσεως και ισχύος. Ο Β τις εκχωρεί επειδή βασίζεται στον Γ για την υπεράσπισή του. Και ο Γ τον προστατεύει, όχι επειδή έχει κάποιο ζωηρό συναίσθημα ή έντονο ενδιαφέρον, αλλά μόνο επειδή αφορά την εμπορική του συναλλαγή. Ως εκ τούτου, ο ίδιος δεν εμπνέει και πολύ φόβο. Εκατοντάδες αστυνομικών στο Παρίσι απέτυχαν να συλλάβουν τον Jules Bonnot, τον ιλεγκαλιστή, ζωντανό και έπρεπε να ξεκινήσουν μια επίθεση στο σπίτι του, προκειμένου να τον σκοτώσουν. Είναι αλήθεια ότι πίσω από αυτήν την προστασία, υπάρχει η μηχανή της κοινωνικής καταστολής με τρομερά μέσα στη διάθεσή της, αλλά ο παραβάτης του σήμερα υποτιμά τη συλλογική οργάνωση και ελπίζει πάντα να της ξεφύγει ή να αποφύγει τον εντοπισμό.

Ξανά, αν ο Α βρει τον Β αποφασισμένο όπως ο ίδιος, τότε οι δυνάμεις τους θα είναι ισοδύναμες. Η περίπτωση είναι σαφής και δεν αφήνει περιθώρια ψευδαίσθησης. Τη στιγμή εκείνη, η διένεξη μεταξύ τους θα επιλυθεί.

Η αναρχία, λοιπόν, δεν είναι ούτε συνεχής πόλεμος, που θα βάρυνε τον καθένα, ούτε κοινωνική αρμονία, που θα τους αποδυνάμωνε όλους, αν ήταν δυνατόν (πράγμα το οποίο δεν είναι, λόγω της ποικιλομορφίας των επιμέρους τύπων και των αντικρουόμενων αναγκών και φιλοδοξιών τους).

Αν η ιστορία δεν είναι μια απέραντη διεργασία, όπως πιστεύω ακράδαντα, τότε, όταν εξαντλήσει τον κύκλο της, θα εξαφανιστεί ανοίγοντας τον δρόμο για την αναρχία.

Αν, από την άλλη, η ιστορία διαρκεί, τότε ο αναρχισμός

παραμένει – δηλαδή, η αιώνια εξέγερση του ατόμου εναντίον μιας ασφυκτικής κοινωνίας. Αποδεικνύοντας έτσι την αθανασία της εν λόγω “τάσης προς το χάος”, που ο δικηγόρος d’Anto βρίσκει τόσο αξιοθρήνητη, αλλά για μένα είναι αξιέπαινη.

Μεταξύ της ένωσης και της οργάνωσης, υπάρχει η ίδια διαφορά, όπως μεταξύ μιας ελεύθερης ένωσης και του γάμου. Την πρώτη μπορώ να τη διαλύσω όταν θέλω, το δεύτερο δε μπορώ να το διαλύσω ή μπορώ να το διαλύσω μόνο υπό όρους και με ορισμένες άδειες.

Δεν είναι με την οργάνωση σε κόμματα και συνδικάτα, που αγωνίζεται κανείς για την αναρχία, ούτε με τη μαζική δράση, η οποία, όπως έχει αποδειχθεί, ανατρέπει έναν στραώνα μόνο για να δημιουργήσει έναν άλλο. Είναι από την εξέγερση, που κάνουν τα άτομα μόνα τους ή σε μικρές ομάδες, που αντιτίθενται στην κοινωνία, που παρακωλύεται η λειτουργία της και προκαλείται η διάλυσή της.